

XXVII SEMINARIUM
POLSKO-AMERYKAŃSKIEGO TOWARZYSTWA ENTOGRAFICZNEGO
WSPÓŁORGANIZOWANE PRZEZ OŚRODEK STUDIÓW AMERYKAŃSKICH UW

KULTURY RDZENNE AMERYK

DR ADAM PIEKARSKI

MERIWETHER LEWIS I WILLIAM CLARK. AMERYKAŃSCY PIONIERZY ETNOGRAFII
ZNAD MISSOURI I KOLUMBII

Kiedy prezydent Stanów Zjednoczonych Thomas Jefferson powierzył kapitanowi Meriwetherowi Lewisowi poprowadzenie historycznej ekspedycji na Zachód kontynentu, jasno określił jej cele. Wyprawa miała przebiegać wzdłuż rzek Missouri i Kolumbii, przez niezbadany dotychczas obszar francuskiej Luizjany i równie nieznany region Oregonu, wtedy nie należący jeszcze do żadnego imperium kolonialnego. Wiosną 1803 roku Francja sprzedała ogromną Luizjanę Stanom Zjednoczonym, które dzięki temu podwoiły obszar swojego kraju. Należało więc spenetrować tajemniczy interior, o którym tak niewiele wiedziano. Główne zadanie Lewisa oraz wspomagającego go w dowodzeniu Williama Clarka sprowadzało się do odkrycia Północno-zachodniego przejścia, legendarnego szlaku wodnego do Pacyfiku. Był to tylko jeden z wielu celów (w tym i naukowych), znacznie wykraczających poza zwykłą eksplorację. Chodziło o zadania dotyczące dziedzin tak różnych jak geografia, meteorologia, geologia, botanika, zoologia, czy kartografia. Brakowało również wiedzy o tubylczych mieszkańcach badanych obszarów.

Od samego początku europejskiej eksploracji wielu odkrywców, podróżników, misjonarzy, traperów, czy handlarzy notowało swoje wrażenia na temat indiańskich kultur, które napotykali na swojej drodze. Autorzy ówczesnych dzienników nie zdawali sobie sprawy, że opisując tubylczych mieszkańców, ich wygląd, życie oraz miejsca egzystencji występują w szatach ludzi, których współczesna nauka określa mianem etnografów. W podobny trend badaczy Pogranicza przełomu XVIII i XIX wieku wpisali się również Lewis i Clark. Referat ukazuje proces wzajemnych relacji między dowódcami ekspedycji a tubylczymi mieszkańcami eksplorowanych obszarów, odzwierciedlony etnograficznymi zapisami w dziennikach, poczynionymi podczas wyprawy wzdłuż rzecznych dolin Missouri i Kolumbii. Ujawniają one błyskotliwe i niepowtarzalne oblicze amerykańskich pionierów etnografii tamtych czasów i to na długo przed pojawieniem się tak klasycznych terminów etnograficznych, jak „przedmiot badań”, „badania terenowe”, czy „opis przypadku”.

